

UNIwersYTET WARSZAWSKI
SPRAWOZDANIE Z OCENY WŁASNEJ 2015
MONITOROWANIE, PRZEGLĄD I PODNOSZENIE ZASOBÓW DO NAUKI
ORAZ PUBLIKOWANIE INFORMACJI NA TEMAT KSZTAŁCENIA

1. Informacje wstępne

Zgodnie z harmonogramem przyjętym przez Uczelniany Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia (dalej: UZZJK) na kadencję 2012-2016¹ przedmiotem sprawozdania z oceny własnej 2015 były działania na rzecz jakości kształcenia dotyczące monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki oraz publikowania informacji na temat kształcenia na UW.

Tworząc formularz sprawozdania, UZZJK uwzględnił zapisy *Zarządzenia nr 76 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów*, opracowane przez siebie i opublikowane 18 grudnia 2012 *Wskazówki i propozycje rozwiązań dotyczące systemu zapewniania i doskonalenia jakości na wydziałach i w innych jednostkach kształcących studentów* oraz regulacje i dokumenty Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Sprawozdania opracowane zostały przez zespoły zapewnienia jakości kształcenia wszystkich 20 wydziałów oraz zespoły 6 innych jednostek naukowo-dydaktycznych lub dydaktycznych Uniwersytetu Warszawskiego (Centrum Europejskiego, Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej, Centrum Studiów Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Lokalnego, Instytutu Ameryk i Europy, Szkoły Języków Obcych, Studium Wychowania Fizycznego i Sportu).

2. Stan działań na rzecz zapewnienia i doskonalenia jakości odnoszących się do monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki oraz publikowania informacji na temat kształcenia

Formularz sprawozdania zawierał pytania odnoszące się do obszarów zapewniania jakości kształcenia, które w przywołanym już Zarządzeniu nr 76 wymienione zostały jako 4., 5. i 6. spośród sześciu obszarów branych pod rozwagę przy tworzeniu regulacji jednostkowych systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Obszary te dotyczą (§ 2 ust. 2 pkt 4-6):

– „monitorowania, przeglądu i podnoszenia poziomu zasobów do nauki (m.in. bibliotek, komputerów z dostępem do Internetu) oraz środków wsparcia dla studentów i doktorantów (np. opieki naukowej czy doradztwa)”,

– „gromadzenia, analizowania i wykorzystania informacji na temat kształcenia w jednostce z wykorzystaniem m.in. USOS”,

– „publikowania informacji na temat kształcenia w jednostce”.

Sprawozdania potwierdzają rozpoznanie, że w większości jednostek wymienione działania uznawane są przez zespoły zapewnienia jakości za mniej pilne bądź mniej istotne niż te, które wiążą się ze wskazanymi w § 2 ust. 2 Zarządzenia nr 76 pierwszymi trzema obszarami:

– „zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programów nauczania i ich efektów”,

– „oceniania studentów i doktorantów”,

– „zapewnienia jakości kadry dydaktycznej”.

¹ Harmonogram tematyczny sprawozdań z oceny własnej w kadencji 2012-2016, przyjęty 13 listopada 2012 na podstawie § 6, ust. 4 *Zarządzenia nr 56 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 3 października 2012 r. w sprawie Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim*: 2012/2013 – wewnętrzne systemy zapewniania jakości kształcenia w powiązaniu z misją i strategią Uniwersytetu i jednostek, 2013/2014 – uznawanie efektów kształcenia uzyskanych w drodze pozaformalnej i nieformalnej, 2014/2015 – monitorowanie, przegląd i podnoszenie zasobów do nauki oraz zasady publikowania informacji na temat kształcenia na UW, 2015/2016 – przygotowania do akredytacji Europejskiego Stowarzyszenia Uniwersytetów (EUA).

Uwagi zawarte w części sprawozdań ujawniają przekonanie, że kompleksowe ujęcie w system wszystkich obszarów zapewniania jakości jest niemożliwe lub bezcelowe. Jako argument uzasadniający pominięcie w rozwiązaniach systemowych tych działań, które dotyczą obszarów 4-6, pada stwierdzenie, że zadania te podlegają kompetencji innych organów i ciał niż zespół zapewniania jakości kształcenia. Przy czym pogląd ten nie zawsze łączy się ze świadomością, że zgodnie z założeniami systemu zapewniania jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim zespoły zapewniania jakości pełnią funkcję doradczą, a regulacje systemowe mają prowadzić do pozyskiwania informacji, by możliwe było diagnozowanie mocnych i słabych stron oraz proponowanie rozwiązań naprawczych bądź doskonalących. W sprawozdaniach wydziałów należących do jednostek o wysokim poziomie studiów oraz o najwyższych ocenach akredytacyjnych ujawnia się także wyraźna niechęć do nadmiernego projektowania procedur.

Stan infrastruktury uczelni ulega stopniowej poprawie, a projekt opisany w dokumencie *Dobra inwestycja. Wieloletni program wsparcia rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego* (wrzesień 2015) zyskał możliwości pełnej realizacji dzięki podjęciu Uchwały nr 209 Rady Ministrów z dnia 3 listopada 2015 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Uniwersytet Warszawski 2016-2025” (Dz. U. 2015 poz. 1124), zgodnie z którą we wskazanych okresie budżet państwa wesprze UW kwotą ponad 945 mln złotych. Niezależnie jednak od rosnącego stopniowo „poziomu zasobów do nauki” sprawozdania odzwierciedlają wyraźną różnicę w postrzeganiu wpływu infrastruktury na jakość kształcenia pomiędzy wydziałami, dla których zasoby laboratoryjne czy informatyczne stanowią kluczowy warunek badań i dydaktyki, a pozostałymi jednostkami. Odrębną grupę stanowią wydziały o wciąż jeszcze złej sytuacji lokalowej – ich sprawozdania wskazują m.in., że istotną przeszkodą do wdrożenia udogodnień dla osób niepełnosprawnych są ograniczenia architektoniczne i finansowe.

Sprawozdania dowodzą, że znacząco wzrosła świadomość wagi danych z USOS oraz Internetowej Rejestracji Kandydatów. W większości jednostek są one poddawane analizie, a jej wyniki wpływają na decyzje dotyczące różnych aspektów kształcenia. Wciąż jednak, mimo upływu blisko dziewięciu lat od wprowadzenia systemowych badań ankietowych na Uniwersytecie Warszawskim, w niedostatecznej mierze uwzględnia się wyniki prowadzonych przez Pracownię Ewaluacji Jakości Kształcenia ankiet ogólnouniwersyteckich (od 2008 r. przeprowadzono pięciokrotnie badania opinii studentów UW, dwukrotnie doktorantów, jednokrotnie nauczycieli akademickich oraz jednokrotnie absolwentów). W przeważającej większości jednostek zespoły zapewniania jakości nie analizują raportów z badań ogólnouniwersyteckich, a w sprawozdaniach określenie „ankieta ogólnouniwersytecka” bardzo często używane jest – błędnie – w odniesieniu do kwestionariusza oceny zajęć dydaktycznych. W skali uczelni w niewielkim stopniu prowadzone są również badania opinii na temat funkcjonowania administracji.

Sprawozdania wskazują, że nie we wszystkich jednostkach dokonywana jest cykliczna analiza kompletności, jakości i aktualności informacji publikowanych w katalogu USOS oraz na stronach www wydziałów.

Analiza sprawozdań jako narzędzia uczelnianego systemu zapewniania i doskonalenia jakości prowadzą do wniosku, że na wielu wydziałach ich przygotowywanie postrzegane jest nadal jako uciążliwy wymóg biurokratyczny, a nie okazja do rozważenia zasadności, trafności i efektywności przyjętych w jednostce rozwiązań systemowych. Zespoły przeważnie nie skupiły się na dobrych praktykach w omawianej dziedzinie, bądź to pomijając tę część sprawozdania, bądź to informując o wszelkich godnych uwagi działaniach w zakresie jakości kształcenia. Blisko jedna trzecia sprawozdań nie zawiera harmonogramu przedsięwzięć zaplanowanych wskutek namysłu nad pytaniami formularza.

Zarazem jednak zauważalny jest korzystny wpływ prac nad strategiami wydziałów na kompleksowe ujęcie zagadnień zapewniania jakości. Pogłębioną refleksję poświadczają sprawozdania jednostek, które przechodziły w ostatnich latach procedurę akredytacyjną (programową lub instytucjonalną) Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Korzystną rolę odgrywają przewodniczący zespołów nie tylko silnie zaangażowani w prace na rzecz jakości kształcenia, ale też świadomi roli autonomii akademickiej i zasad, na jakich – zgodnie z § 2 ust. 1 Zarządzenia nr

76 – powinny opierać się systemy zapewniania jakości w jednostkach Uniwersytetu Warszawskiego.

3. Dobre praktyki

Do dobrych praktyk wskazanych w sprawozdaniach należą:

1) Przeprowadzanie przygotowanych przy udziale jednostkowego zespołu zapewniania jakości kształcenia ankiet studenckich i doktoranckich, oceniających m.in. działania administracji, a następnie konsekwentne wdrażanie opracowanych przez zespół rekomendacji.

2) Bieżący monitoring orzecznictwa w sprawach studenckich.

3) Intensywna współpraca studenckich kół naukowych z nauczycielami akademickimi i władzami jednostek w celu podnoszenia aktywności naukowej i integracji środowiska studenckiego (organizacja wyjazdów naukowych, seminariów, warsztatów, dyskusji) oraz popularyzacji nauki (festyny naukowe, wystawy fotograficzne, przeglądy filmów itp.).

4) System regularnego przeglądu katalogu USOS w celu weryfikacji, czy zajęcia obowiązkowe, fakultatywne i specjalistyczne pozwalają osiągnąć wszystkie efekty kształcenia zdefiniowane w programie studiów.

5) Wprowadzenie nowoczesnej, przejrzystej, stale aktualizowanej strony internetowej jednostki w języku polskim i angielskim oraz profilu jednostki na Facebooku.

4. Harmonogram działań na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, ustalony w wyniku analizy sprawozdań z oceny własnej

1) Publikacja sprawozdań z oceny własnej 2015 wydziałów i innych jednostek organizacyjnych UW na stronie www Biura ds. Jakości Kształcenia (www.bjk.uw.edu.pl) (termin: do 8 kwietnia 2016).

2) Zorganizowanie spotkania roboczego z przewodniczącymi wydziałowych (jednostkowych) zespołów zapewniania jakości kształcenia, poświęconego m.in. przypomnieniu funkcji, znaczenia i praktycznych aspektów sprawozdań z oceny własnej jako jednego z narzędzi systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim (termin: 8 kwietnia 2014).

3) Uwzględnienie problematyki *Sprawozdania z oceny własnej 2015* w prezentacjach i dyskusjach 9. Konferencji z cyklu *Dobre praktyki w zapewnianiu i doskonaleniu jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim (2014)* (termin: 8 czerwca 2016).

W imieniu Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia

prof. dr hab. Paweł Stępień
Przewodniczący Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia

Sprawozdanie zaakceptowane przez Rektora Uniwersytetu Warszawskiego,
dr. hab. Marcina Pałysa, prof. UW, w dniu 8 kwietnia 2016 r.